

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Daniely Benešové a soudců Mgr. Richarda Tomana a JUDr. Čestmíra Slaného ve věci žalobce: **JUDr. O [REDACTED] K [REDACTED]**, nar. [REDACTED], bytem [REDACTED], zastoupený Mgr. Petrem Adámkem, advokátem se sídlem Praha 1, Lazarská 1719/5, proti žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 27. ledna 2015, č. j. 19C 6/2012 - 138,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocích II. a III. **p o t v r z u j e .**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í

Soud prvního stupně shora označeným rozsudkem uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 13 320 Kč ve lhůtě 15 dnů od jeho právní moci (výrok I.), ohledně požadavku na zaplacení dalších 800 000 Kč žalobu zamítl (výrok II.) a žalované uložil povinnost zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 41 140 Kč k rukám zástupce žalobce, rovněž ve lhůtě 15 dnů (výrok III.). Rozhodoval o žalobě, kterou se žalobce domáhal po žalované původně jednak náhrady skutečné škody ve výši 586 791,50 Kč a dále zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 1 000 000 Kč. Tvrdil, že dne 14. 1. 2002 mu bylo sděleno obvinění z trestného činu poškozování věřitele, k dalšímu zahájení trestního stíhání došlo dne 26. 2. 2003 pro týž trestný čin, dne 28. 12. 2005 byla podána obžaloba, které byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2008 zproštěn podle § 226 písm. b) trestního řádu. K odvolání státního zástupce Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 30. 3. 2010 rozsudek Městského soudu v Praze ve vztahu k němu částečně zrušil a přikázal mu, aby věc znovu projednal a rozhodl. Tento soud jej pak rozsudkem ze dne 12. 10. 2010 uznal vinným pro pomoc k pokusu

trestného činu poškozování věřitele podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 8 odst. 1 trestního zákona k § 256 odst. 1 písm. a) a c) odst. 4 trestního zákona. K jeho odvolání Vrchní soud v Praze rozsudkem z 25. 5. 2011 rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a mimo jiné jej podle § 226 písm. b) trestního řádu zcela zprostil obžaloby; téhož dne nabyl tento rozsudek právní moci. Dne 21. 11. 2011 se obrátil na žalovanou s žádostí o náhradu škody a poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu, přičemž původně požadoval zaplacení nákladů za právní zastoupení ve výši 586 791,50 Kč a nemajetkovou újmu ve výši 1 000 000 Kč. Argumentoval tím, že trestní řízení trvalo více než 9 let, výrazně zasáhlo do jeho osobnostní sféry, mělo nepříznivý vliv na jeho pověst, dosavadní způsob života i na rodinné vztahy. Případ byl výrazně medializován, čímž utrpělo jeho jméno, pověst i soukromý život a kromě toho mu byla jako advokátovi pozastavena Českou advokátní komorou činnost v období od 11. 6. 2002 do 5. 4. 2004. Pozastavení činnosti advokacie mělo vliv i na jeho výdělečnou činnost a následné uplatnění. Poté, co byly jeho nároky žalovanou částečně uspokojeny, nepožadoval již náhradu skutečné škody v podobě náhrady za vynaložené náklady na právní zastoupení a z titulu nemajetkové újmy požadoval již jen částku 885 000 Kč, neboť žalovaná mu z tohoto titulu zaplatila 115 000 Kč.

Žalovaná se domáhala zamítnutí žaloby. Připustila, že na trestní stíhání žalobce je třeba pohlížet jako na nezákonné ve smyslu § 8 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zákona č. 160/2006 Sb. (dále jen „zákon“). Poukázala na specifika daného trestního řízení a na jeho složitost, přičemž při výpočtu odškodnění vycházela z částky 20 000 Kč za první 2 roky trestního řízení a za každý následující rok z částky 10 000 Kč, což při délce trestního řízení 9 let a 4 měsíce představuje částku 115 000 Kč, která byla žalobci zaplacená.

Soud prvního stupně původním rozsudkem ze dne 11. března 2014, č. j. 19C 6/2012 - 103, uložil žalované zaplatit žalobci 71 680 Kč, ohledně požadavku na zaplacení dalších 813 320 Kč žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Dospěl k závěru, že s ohledem na zjištěné okolnosti případu má být žalobce odškodněn částkou 20 000 Kč za každý rok trvání trestního řízení, což při jeho délce 9 let a 4 měsíce představuje celkem 186 680 Kč. Jelikož žalovaná z tohoto titulu žalobci zaplatila 115.000 Kč, zbývalo k doplacení 71 680 Kč. K odvolání žalobce byl uvedený rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku a ve výroku o nákladech řízení zrušen a v tomto rozsahu mu byla věc vrácena k dalšímu řízení. Poukázal zejména na judikaturu Nejvyššího soudu (rozsudky sp. zn. 30 Cdo 2256/2011 a sp. zn. 30Cdo 2813/2011), podle níž se žalobou uplatněný nárok liší od nároku na zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení tím, že tu není žádný jednotící prvek, podle kterého by bylo možné nemajetkovou újmu vypočítat a že jediným jednotícím prvkem je v takovémto případě požadavek, aby soudem přiznané zadostiučinění odpovídalo výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích shodují. Výše přiznaného zadostiučinění by se tak bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu neměla výrazně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném a výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které skončilo zastavením nebo zproštěním obžaloby, nelze odvíjet od základní částky odškodnění za 1 rok trvání řízení, ve kterém bylo porušeno právo na projednání věci v přiměřené lhůtě. Citovaná judikatura zároveň označila za kritéria, která pravidelně mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy, jednak povahou trestní věci, délku trestního řízení a následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby. Soud prvního stupně v původním rozsudku sice podrobně zjišťoval, jakým způsobem nezákonné trestní stíhání zasáhlo osobnostní sféru žalobce, nicméně podrobněji se nezabýval povahou

trestního řízení, případně jeho délkou a nebral v úvahu, jakým způsobem v té které fázi trestního řízení mohlo na žalobce negativně působit.

Soud prvního stupně zjistil, že žalobce uplatnil u žalované dne 22. 11. 2011 nárok na poskytnutí zadostiučinění ve výši 1 000 000 Kč a nárok na náhradu škody ve výši 586 791,50 Kč, žalovaná mu za vzniklou nemajetkovou újmu poskytla odškodnění ve výši 115 000 Kč a celkem se tak žalobci dostalo z tohoto titulu (i na základě rozsudku ze dne 11. března 2014) celkem 186 680 Kč.

Pokud jde o průběh trestního řízení vedeného před Městským soudem v Praze pod sp. zn. [REDAKCE], vzal nalézací soud dále za zjištěno, že dne 14. 1. 2002 bylo žalobci sděleno obvinění z trestného činu poškozování věřitele formou účastenství, dne 26. 2. 2003 mu bylo sděleno obvinění pro trestný čin poškozování věřitele spáchaný ve stadiu pokusu a ve formě pomoci, žalobce byl vyslýchán v procesním postavení obviněného 5. března 2003, 28. 8. 2003 a 27. 1. 2004, dne 28. 12. 2005 byla na žalobce spolu s ostatními obviněnými podána obžaloba pro spáchání trestného činu pokusu trestného činu poškozování věřitele a jako pomoc k tomuto trestnému činu, ve věci se konalo celkem 47 hlavních líčení, rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2008 byl žalobce zproštěn obžaloby, k odvolání státního zástupce Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 30. 3. 2010 tento rozsudek zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení, dne 12. 10. 2010 jej tento soud odsoudil za spáchání pokusu trestného činu poškozování věřitele k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let odloženému na zkušební dobu dvou let, proti kterému podali všichni odsouzení odvolání, na základě kterého Vrchní soud v Praze ve veřejném zasedání dne 25. 5. 2011 posledně uvedený rozsudek zrušil a znovu rozhodl tak, že všichni obžalovaní byli zproštěni obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu, neboť skutek, který jim byl kladen za vinu, není trestným činem. Rozhodnutím představenstva České advokátní komory ze dne 11. 6. 2002 byl žalobci pozastaven výkon advokacie do pravomocného skončení trestního řízení a toto rozhodnutí bylo zrušeno až dne 5. 4. 2004. K tvrzení žalobce o výrazném zásahu trestního stíhání do osobnosti, profesní a rodinné sféry vyslechl soud prvního stupně celkem 7 svědků a dospěl na základě všech skutkových zjištění k závěru, že nárok je opodstatněný jen z malé části.

Po právní stránce posoudil věc podle § 1, § 3, § 5, § 8 odst. 1 a § 31a zákona. I když žalobci nejprve uložil, aby svůj nárok rozdělil na nárok požadovaný před účinností zákona č. 160/2006 Sb. a na nárok po účinnosti tohoto zákona, posuzoval uplatněný nárok jako celek podle § 31a zákona s ohledem na závěry rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1191/08 a na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. Ncp 2999/2012. Hodnotil, že trestní řízení probíhalo mezi pěti obžalovanými po dobu 9 let a 4 měsíců, konalo se v něm celkem 47 hlavních líčení a jedno veřejné zasedání u Vrchního soudu v Praze, věc byla projednávána na dvou stupních soudní soustavy (a to opakovaně), žalobce sice nebyl stíhán vazebně, avšak jeho trestní stíhání bylo značně medializováno, jak potvrdili vyslechnutí svědci a intenzivně zasáhlo do jeho osobní, rodinné i profesní oblasti tak, jak žalobce tvrdil v žalobě. Žalobce pochází z menšího města a především první fáze trestního řízení byla pro žalobce zřejmě fází nejhorší, avšak i další pokračování trestního řízení žalobce intenzivně vnímal, zejména s ohledem na to, že měl manželku na mateřské dovolené s malým dítětem, která na něm byla finančně závislá, vedení trestního stíhání se projevilo v jeho ekonomické sféře, když původně uvažoval o možnosti nového bydlení, avšak nebyla mu poskytnuta hypotéka a poté mu byl na dobu téměř dvou let pozastaven výkon advokacie. I poté však bylo pro něj velmi obtížné vrátit se zpět do zaměstnání, a to pro poškození jeho dobrého jména. Jeho samostatná praxe zkrachovala a v roce 2007 byl nucen nechat se zaměstnat v jiné advokátní kanceláři, avšak i v

tomto období pocíťoval výrazný zásah do své osobnostní sféry týkající se právě narušení jeho pověsti a získání důvěry klientů. Při posuzování výše odškodnění vycházel ze srovnání obdobných případů. Takto poukázal na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3016/2011, kdy bylo žalobci přiznáno odškodnění ve výši 100 000 Kč za situaci, kdy byl stíhán pro trestný čin podvodu, byl vystaven domovní prohlídce útvarem rychlého nasazení, při jeho zadržení byla v rodině přítomna malá dcera a trestní stíhání, které bylo poté zastaveno, trvalo necelý rok. Řízením vedeném u tamního soudu pod sp. zn. 19C 304/2011 bylo žalobkyni přiznáno odškodnění 100 000 Kč za situace, kdy byla taktéž advokátkou a zároveň vykonávala funkci konkurzní správkyně, v průběhu trestního řízení byla vyškrtuta ze seznamu konkurzních správců a taktéž jí byl pozastaven výkon advokacie, přičemž byla obviněna pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku a trestní stíhání trvalo 5 let a 8 měsíců. I v tomto případě byla výrazně ovlivněna osobnostní a především profesní stránka žalobkyně, která dvakrát začínala praxi se svou advokátní kanceláří a s ohledem na opakovaná rozhodnutí soudu o vině dvakrát o svou vybudovanou klientelu přišla; zároveň u ní došlo k výraznému zásahu do její psychiky a trestní řízení mělo vliv na její zdraví. V řízení vedeném pdo sp. zn. 23C 117/2012 byl žalobce stíhán pro trestný čin pohlavního zneužívání, v průběhu trestního řízení, které trvalo 2 roky, pobýval i ve vazbě, trestní řízení bylo vysoce medializováno a nakonec se mu dostalo odškodnění ve výši 50 000 Kč. Ve věci sp. zn. 23C 185/2012 byl žalobce po dobu 4,5 let stíhán pro trestný čin loupeže, rovněž pobýval ve vazbě a mimo jiné byl vystaven brutálnímu zadržení před očima jeho syna a řízení bylo masivně medializováno. Za to mu bylo poskytnuto odškodnění ve výši 100 000 Kč. Konečně zmínil nalézací soud rozsudek ve věci sp. zn. 26C 297/2011, v němž bylo rozhodováno o zadostiučinění za nemajetkovou újmu za nezákonné trestní stíhání u žalobce, který byl stíhán pro trestný čin krácení daně, poplatku nebo podobné dávky po dobu 8 let, šlo o advokáta a pedagoga [redacted], případ byl vysoce medializován a byla mu poskytnuta v rámci odškodnění částka 360 000 Kč.

Soud prvního stupně poté v odůvodnění rozsudku odkázal na závěry, které zaujal Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 30Cdo 4280/2011 (pokud jde o kritéria, která je nutno zohlednit při poskytování zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání), nevzal za prokázané, že by trestní stíhání bylo zahájeno za účelem poškození žalobce, nicméně je zcela zřejmé, že zásah do jeho pověsti, osobnostní, finanční, ekonomické a především profesní stránky, byl značný. V úvahu vzal okolnosti zprošťujícího rozsudku [§ 226 písm. b) trestního řádu], jakož i to, že značnou roli hrála v daném případě medializace věci, avšak na druhou stranu nelze státu přičítat k tíži, že princip presumpce nevinny byl narušen sdělovacími prostředky. V důsledku medializace případu musel žalobce neustále vysvětlovat, v jaké fázi se trestní řízení nachází, což v souvislosti se stále probíhajícím trestním řízením vzbuzovalo neustálou důvěru klientů v jeho profesní znalosti a dovednosti a to ve svém důsledku vedlo i k odmítání žalobce jako právního zástupce. Jde-li o celkovou výši zadostiučinění, vycházel z judikatorních závěrů o tom, že forma, popřípadě výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti. Přihlédl k tomu, že žalovaná v rámci předběžného projednání nároku zaplatila žalobci 115 000 Kč a původním rozsudkem mu bylo přiznáno dalších 71 680 Kč a celkem se dosud žalobci dostalo z titulu odškodnění za nezákonné rozhodnutí 186 680 Kč. S ohledem na všechny zjištěné skutečnosti i na rozhodování soudů v obdobných případech dospěl k závěru, že spravedlivým odškodněním je peněžitá satisfakce ve výši 200 000 Kč, která odráží specifika trestního řízení i zásahy, kterým byl žalobce vystaven. Proto žalobci výrokem I. přiznal 13 320 Kč, jinak žalobu (ohledně 800 000 Kč) zamítl. O nákladech řízení rozhodl (zřejmě) podle § 142 odst. 3 o. s. ř. a žalobci přiznal právo na náhradu nákladu řízení za 10 úkonů právní služby podle vyhlášky č. 77/1996 Sb. (správně č. 177/1996 Sb. – poznámka odvolacího soudu) s tím, že odměna za jeden úkon právní služby činí 3 100 Kč podle § 9

odst. 4 vyhlášky, náhrada hotových výdajů 300 Kč a DPH z těchto částek 21 % (celkem 41 140 Kč).

Proti tomuto rozsudku (proti zamítavému výroku II.) podal žalobce včasné odvolání. Podle něj soud prvního stupně sice splnil pokyn odvolacího soudu v tom směru, že vybral případy soudních sporů, ve kterých byla řešena náhrada nemajetkové újmy za nezákonná rozhodnutí, má však za to, že tyto případy nejsou srovnatelné s jeho případem a že každý z těchto případů má taková svá specifika, která nelze bez dalšího porovnávat a měřit jimi přiměřenost přisouzené náhrady škody za vzniklou nemajetkovou újmu. Soud prvního stupně podle něj sice správně zjistil mimořádnou délku nezákonného trestního stíhání, intenzitu zásahů do všech sfér jeho života i vysokou medializaci případu, výši přiznaného zadostiučinění však posoudil v porovnání s případy v odůvodnění uvedenými, které mají odlišné naplnění kritérií rozhodných pro posouzení výše odškodnění. U něj je oproti porovnávaným případům rozdílná jak závažnost trestného činu, který mu byl při nezákonném trestním stíhání kladen za vinu (hrozil mu trest odnětí svobody v délce až 8 let), tak i délka trestního stíhání a následky, které mu tím byly způsobeny. Odpovědnost státu za medializaci případu nelze bagatelizovat, neboť to byly právě orgány činné v trestním řízení, které umožnily jeho nezákonné trestní stíhání a které se pak velmi aktivně k případu mediálně vyjadřovaly. Protože podle něj nalézací soud nepřihlédl ke všem okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo a v důsledku toho je přiznané zadostiučinění nepřiměřeně nízké, navrhl, aby byl rozsudek v napadeném výroku změněn tak, že žalobě bude i v tomto rozsahu vyhověno.

Žalovaná se k odvolání žalobce nevyjádřila.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání rozsudek soudu prvního stupně podle § 212 a § 212a odst. 1, 5 o. s. ř. a, aniž by nařizoval jednání (§ 214 odst. 3 ve spojení s § 115a o. s. ř.), dospěl k závěru, že odvolání není opodstatněné.

Soud prvního stupně provedl v posuzovaném případě dostatečné dokazování (nedostatky v tomto směru mu odvolatelem nejsou ani vytýkány), zjištěný skutkový stav podrobně vyjádřil v odůvodnění svého rozsudku a žádného pochybení se nedopustil ani při právním hodnocení věci. Odvolací soud na skutkové i právní závěry soudu prvního stupně odkazuje, přičemž odvolací námitky nemohou celkovou správností přezkoumávaného rozsudku nijak otřást.

V prvé řadě odvolací soud souhlasí se závěrem soudu prvního stupně o tom, že s ohledem na výsledek trestního řízení je třeba považovat rozhodnutí o zahájení trestního stíhání žalobce za nezákonné rozhodnutí ve smyslu § 8 zákona bez ohledu na to, že toto ustanovení bylo do zákona vloženo až zákonem č. 160/2006 Sb., který nabyl účinnosti 27. 4. 2006 (jak již uvedl v předchozím zrušovacím usnesení). Soud prvního stupně se (pokud jde o výši zadostiučinění) řídil závěry odvolacího soudu vyslovenými ve zmiňovaném zrušovacím usnesení, ve kterém bylo odkazováno na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2012, sp. zn. 30Cdo 2256/2011 a ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30Cdo 2813/2011, přičemž bral v úvahu tam zmíněná kritéria, jejichž komplexním posouzením lze dospět k závěru o konkrétní výši poskytovaného zadostiučinění. Namítá-li odvolatel, že soudem zmiňované případy odškodnění nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání se co do skutkových okolností liší, pak nalézací soud si byl této skutečnosti dobře vědom, neboť poukázal na to, že každý případ, který je odškodňován, je individuální a jeho jednotlivé charakteristiky se liší. Těžko soudu prvního stupně vyčítat, že nenalezl porovnání s případem obdobnějším (či dokonce téměř totožným), pokud žádný takový případ není. Posuzovanému případu se však v zásadních skutkových okolnostech výrazně podobají případy řešené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod

sp. zn. 19C 304/2011 a sp. zn. 26C 297/2011, které byly nalézacím soudem rovněž zmíněny. Ve srovnání s nimi je úvaha nalézacího soudu o výši odškodnění (i s přihlédnutím ke skutkovým odlišnostem posuzovaného případu) zcela odpovídající. Vytýká-li odvolatel soudu, že nepřihlédl k výši trestu, který mu v rámci trestního stíhání hrozil (8 let odnětí svobody), je sice pravdou, že uvedené hledisko není v rozsudku výslovně zmíněno, to však úvahu o celkové výši zadostiučinění samo o sobě vadnou nečiní. V této souvislosti lze zmínit, že žalobci sice s ohledem na skutek, jehož spáchání mu bylo kladeno za vinu, takovýto trest skutečně hrozil, nicméně s ohledem na jeho trestní bezúhonnost a na to, že původně mu byl uložen podmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let, mohl očekávat (v případě odsouzení) trest výrazně nižší, a to i trest podmíněný. Vytýká-li dále nalézacímu soudu, že ten důsledně nehodnotil všechny dopady trestního stíhání do jeho osobnostní, profesní a rodinné sféry, nelze mu přisvědčit, neboť těmito dopady se soud prvního stupně podrobně zabýval, stejně jako důsledky medializace dané trestní věci. Výsledkem jeho úvah potom bylo, že s ohledem na všechna skutková zjištění je spravedlivým odškodněním za nezákonné trestní stíhání poskytnutí peněžité satisfakce ve výši 200 000 Kč, což je i podle odvolacího soudu úvaha zcela přiměřená, která se nijak nevymyká případům jiným.

Protože odvolací soud shledal rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku II. věcně správným, podle § 219 o. s. ř. jej potvrdil včetně správného akcesorického výroku o nákladech řízení.

O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř., neboť v této fázi řízení úspěšné žalované žádné náklady nevznikly.

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání, které se podává do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně, a to za podmínek § 237 o. s. ř.

Praha 7. října 2015

JUDr. Daniela Benešová v. r.
předsedkyně senátu

*Za správnost vyhotovení:
Kateřina Dvořáčková*